

Uitvoeringstoets Wetsvoorstel internationale sanctiemaatregelen

Ministerie van Economische Zaken BTI Sanctieteam

Inhoudsopgave:

1. Huidige taak BTI Sanctieteam
2. Wat wijzigt er voor BTI Sanctieteam als gevolg van dit wetsvoorstel
3. Wat is de omvang en aard van de werkzaamheden a.g.v. dit wetsvoorstel & Financiële consequenties
4. Oordeel over uitvoerbaarheid

1. Huidige taak BTI Sanctieteam

Het BTI Sanctieteam van het ministerie van EZ, als onderdeel van de Directie Topsectoren en Industriebeleid (TOP) is de toezichthouder op de naleving van de sancties voor zover het gaat om de eigendom van of zeggenschap over niet-beursgenoteerde ondernemingen.

Het BTI ziet erop toe dat Nederlandse ondernemingen die in eigendom zijn van, onder zeggenschap staan van, of handelen op aanwijzing van een gesanctioneerde entiteit of persoon, geen (verboden) transacties kunnen uitvoeren met een gesanctioneerde moedermaatschappij of eigenaar of minderheidsaandeelhouder. Dit houdt bijvoorbeeld in dat zo'n onderneming geen dividend mag uitkeren aan een moedermaatschappij of gelden mag ontvangen voor hun bedrijfsactiviteiten. Ook betekent dit dat elke vorm van zeggenschap door geliste entiteiten over zo'n onderneming wordt geblokkeerd.

Het gaat hierbij niet slechts om de EU-sanctieverordeningen tegen Rusland en Belarus, maar om alle internationale sanctieregimes waar Nederland aan gebonden is.

Het BTI houdt toezicht hierop en kan handhavend optreden, bijvoorbeeld door aangifte te doen bij het Openbaar Ministerie. Het BTI heeft tot op heden geen eigenstandige bevoegdheid om bestuursrechtelijke sancties op te leggen wegens overtreding van sancties. Alleen als niet meegewerkt wordt aan informatieverzoeken of onderzoeken, bestaat een dergelijke bevoegdheid.

2. Wat wijzigt er voor het BTI Sanctieteam

Het Bureau Toetsing Investerings wordt bevoegd om bestuursrechtelijk te handhaven ten aanzien specifieke normen ten aanzien van de eigendom van of zeggenschap over (niet-beursgenoteerde) ondernemingen gevestigd in Nederland. Het kan hierbij gaan om het handhaven of afdwingen van de bevrozingsverplichting, de verplichting om voor bepaalde transacties met zo'n onderneming een voorafgaande ontheffing te hebben verkregen of de dienstverlening aan zo'n onderneming te staken.

Hoofdstuk 3 uit het wetsvoorstel - over het centraal meldpunt sanctienaleving (CMS).

Hoewel nog veel onduidelijk is over de inrichting en werkwijze van het CMS zal deze – zodra het operationeel is – betekenen dat een aantal meldingen die tot dusver bij het BTI meldpunt sancties konden worden ingediend – elders zullen worden gedaan. Tot dusver betrof het een minimaal aantal meldingen (ongeveer 10) dat een te verwaarlozen impact had op de omvang van de werkzaamheden van BTI.

Omdat er vanuit de verordeningen ook meldingen voortkomen die niet direct bij één departement thuishoren, worden onderling (tijdelijke) afspraken gemaakt om toch aan de verplichtingen die uit de verordeningen vloeien te voldoen. Specifiek gaat het momenteel over artikel 5 novodecies uit EU Verordening 833/2014, waarbij tijdelijke werkafspraken over de verdeling van de lasten worden gemaakt tot het moment het CMS operationeel is. Hierbij zal naar verwachting het Samenwerkingsplatform Sanctienaleving (SPS) een rol spelen samen met ook andere ministeries. Het SPS is op dit moment belegd bij EZ, en valt onder het BTI Sanctieteam. Deze tijdelijke werkzaamheden zullen leiden tot een geringe impact op de werkzaamheden van het SPS Secretariaat.

Uiteindelijk zullen het CMS en de SPS complementair aan elkaar functioneren en elkaar versterken, waarbij niet per se een overlap wordt voorzien maar een nauwe samenwerking voor de hand ligt.

Hoofdstuk 5 uit het wetsvoorstel – over de continuïteit en afwikkeling van ondernemingen

Het aanwijzen door de Minister van EZ van een stille bewindvoerder bij een in Nederland gevestigde onderneming zal leiden tot nieuwe en aanvullende werkzaamheden voor het BTI Sanctieteam en voor de directie Wetgeving en Juridische Zaken (WJZ) van het Ministeries van EZ. Het gaat hierbij om het beoordelen van verzoeken van ondernemingen, het adviseren van de Minister en het selecteren en aanwijzen van stille bewindvoerders en het scherp toezicht houden op geselecteerde ondernemingen.

Hoofdstuk 7 uit het wetsvoorstel – Toezicht en handhaving

Para 7.1.1. Over de aanwijzing van toezichthouders. Hier geldt tot dusver dat de ambtenaren van BTI op grond van de Regeling Toezichthoudende Ambtenaren Sanctiewet 1977 zijn aangewezen om toezicht te houden op de naleving van de sancties voor zover het gaat om de eigendom van of zeggenschap over niet-beursgenoteerde ondernemingen.

NB: Het is voor de helderheid nodig om bij de inwerkingtreding van de wet expliciet de betreffende ambtenaren van EZ (lees: BTI sanctienaleving) opnieuw aan te wijzen als toezichthouder. Het is wenselijk daarbij de taak van BTI als toezichthouder zorgvuldig vast te stellen.

Het wetsvoorstel geeft nieuwe bevoegdheden aan toezichthouders zoals het geven van een aanwijzingsbeschikking, het opleggen van een last onder bestuursdwang of het opleggen van een bestuurlijke boete. Deze nieuwe taken zullen moeten worden ingeregeld in de bedrijfsvoering van BTI.

Hoofdstuk 8 uit het wetsvoorstel – Gegevensverwerking

De artikelen 8.2.2 en 8.2.3 over gegevensverwerking en verstrekking zijn nadrukkelijk van toepassing op het Ministerie van EZ en geven aan de ambtenaren van BTI meer duidelijkheid over bevoegdheden en verplichtingen. Het toepassen van deze bevoegdheden en het verwerken van gegevens leidt tot een extra beroep op capaciteit van BTI.

3. Omvang en aard van de werkzaamheden als gevolg van dit wetsvoorstel & Financiële consequenties

De inzet van EZ en BTI gaat niet slechts om het huidige sanctieregime Rusland/Belarus, maar ook om andere sanctieregimes waarbij toezicht op eigendom en zeggenschap van Nederlandse ondernemingen vereist is. De nieuwe wet zal leiden tot extra inzet op toezicht door BTI en tot extra coördinatie tussen BTI en EZ Beleidsdirecties zoals DEIZ en de Directie TOP . WJZ zal extra inzet moeten plegen voor brede juridische advisering.

De begroting voor sancties 2024 binnen voormalig EZK was ongeveer 2,138,090 (12 FTE – inclusief toezicht, beleid en SPS - en materieelkosten; deze begroting is nu gesplitst tussen EZ en KGG). We (EZ) schatten dat we met ingang van de modernisering van de sancties – uitvoering wettelijke verplichting per 2027 - structureel een intensivering ter waarde van ongeveer 580.000 EUR benodigd zal zijn (4 FTE). Deze intensivering betreft de uitvoering van additionele wettelijke taken: uitbreiding van de bestuursrechtelijke bevoegdheden van het BTI, onderdeel sanctienaleving, waaronder bijvoorbeeld het aanstellen van stille bewindsvoerders bij bedrijven. Om effectiviteit van de modernisering van de sanctiewet en van de naleving van de sanctieverordeningen te vergroten, zal het BTI (onderdeel sanctienaleving) pro-actiever gaan toezichthouden (denk hierbij bijvoorbeeld aan het uitvoeren van quickscans bij aankondiging van mogelijke nieuwe listings, voordat die in werking treden). Risico's van onvoldoende intensivering zijn ondermijning van de effectiviteit van de sancties en mogelijke negatieve consequenties voor het Nederlandse bedrijfsleven.

Overzicht:

Delta intensivering	SPS financiering	Totaal (incl SPS, excl beleid)
Huidig 2024 (excl beleid, incl SPS)	Huidig 2024	Totaal 2024
1.710.090	401.000	1.710.090
Delta 2025	Verwachting 2025	Totaal 2025
0	Maximaal* 401.000	1.710.090
Delta 2026	Verwachting 2026	Totaal 2026
290.000	Maximaal* 401.000	2.000.090
Delta 2027	Verwachting 2027	Totaal 2027
290.000	Maximaal* 401.000	2.290.090
*Dit bedrag is afhankelijk van de nog uit te voeren evaluaties.		Totaal begroting 2027 is afhankelijk van hoe de taakverdeling tussen SPS en het nog op te zetten CMS wordt ingeregeld. Huidige berekening gaat uit van voortzetting SPS op huidige voet.

4. Oordeel over de uitvoerbaarheid

Dit wetsvoorstel geeft aanvullende bestuursrechtelijke bevoegdheden aan de Minister van EZ en in het bijzonder aan de ambtenaren van BTI die daarmee beter zullen zijn toegerust om de taak van Toezichthouder op de naleving van sancties te verrichten. Daarmee wordt de uitvoering en toezicht op de naleving van de internationale sanctieregimes verbeterd en versterkt.

Het wetsvoorstel leidt tevens tot extra verantwoordelijkheden zoals bijvoorbeeld bij de verwerking van persoonsgegevens en bij de aanwijzing van stille bewindvoerders.

Deze extra bevoegdheden en verantwoordelijkheden dienen te worden ingeregeld, maar zijn beslist uitvoerbaar voor de minister van Economische Zaken.